

Válečné deníky dětí (2. sv. válka) – osnova

připravil Martin Ouřada (Knihovna města Plzně) - ourada.martin@seznam.cz

Legenda pro práci s osnovou:

Černý text – osnova pro mluvený projev přednášejícího

Fialový text – přímé otázky na děti

(modré označení str.) – čtená ukázka s odkazem na stránku v knize:

FILIPOVIČ, Z., M. CHALLENGER. Umlčené hlasy: *Dětské válečné deníky od 1. světové války po Irák*. 1. vyd. Praha: Vyšehrad, s. r. o., 2008. 288 s. ISBN 978-80-7021-905-8 (všechny faktografické informace použité v prezentaci jsem čerpal z této knihy)

představení se – rok 2015 přináší zajímavé výročí, moje téma bude **2. sv. válka – letos výročí 70. let od jejího ukončení** (mimo jiné i o ní se tady budeme bavit, ukazovat si věci, něco zažijeme ...více později)

losování do skupin – využít vytištěné přidělové lístky na různé druhy potravin (z r. 1939), které si děti vylosují

- vysvětlit systém rozdělení*: **kolik skupin, kolik lidí ve skupině, kolik druhů surovin**

(*Možnosti: stejné suroviny k sobě / skupiny složené od každé suroviny jeden)

- Potravinové lístky přicházejí vždy v době nouze (je nedostatek věcí a je nutné organizovat jejich rozdělení)
- Tyhle potravinové lístky se na našem území používaly od října roku 1939 – 1945 Co se tu dělo? (**vybrat lístky**)

II sv. válka – Kdy? Kde? Proč? 1. 9. 1939 – 8. 5. 1945, Německo → Evropa → svět, ideologie – nadřazenost, vyvolenost

- **termín Válka / slovo válka** - kerá další slova vás při něm napadnou? Kerá slova k němu patří?
- Co se obvykle u války zmiňuje?
 - zbrojení, vznik front, bitvy
- A odvrácená strana, o které se tolik nemluví? (u civilního obyvatelstva)
 - bombardování, nedostatek všeho, rozdělení rodin, stesk, totální nasazení (vysvětlit pojem)

Cílem mého programu je, abychom si trochu víc dokázali představit pocity a zážitky, které si z války odnášeli a odnášejí lidé podobně staří jako vy. Když chceme informace opravdu z první ruky, jsou ideální válečné deníky.

Deníky obecně – nejslavnější deníky dnes? – u nás v knihovně se půjčují **Deníky malého poseroutky**

- možná i **někdo z vás si píše deník** (nechci je nějak vyzývat k hlášení – je to dost osobní, ale přece jen... ?)

- Deník je záznam, který je oproti jiným knihám **výjimečný a zvláštní**, čím, to si ukážeme hlavně na...
...válečných denících

- **Představení Umlčených hlasů (Zlata Filipovič, Melanie Challenger)**

- **14 výpovědí** z válečných konfliktů od 1. sv. války po současnost; z celého světa

- **Zlata Filipovič; Bosna a Hercegovina – válka 1992 – 1995** kdy jste se narodili?; kdo jezdí k moři do Chorvatska?

- *Srovnání: Není to tak dávno, ani tak daleko*

- sledujeme doma TV s rodiči:

- Rozdíl mezi deníkem a dokumentem v televizi?
 - Deník nic nevysvětluje (historie, politika); **autor jen popisuje, co se mu děje, a ptá se proč? Proč mně?**
 - *Stesk, strach, věznění, odloučení* (spojuje příběhy všech pisatelů napříč časem i prostorem)
- **Když sledujeme zprávy o válce v zahraničí**
 - Dotýká se vás to, vyvolává to ve vás nějaké pocity?
 - U mě někdy - jako když šlápne někdo do mraveniště – příliš vzdálené X **Deník je přímo tam.**)
 - Můžeme si my válku vůbec představit? Jak to vidí Zlata Filipovič : **(str. 13)**
- Média, ve kterých se dnes můžeme s válkou setkat my? **(knihy, filmy, hry)**
 - Nebezpečí míru: neznáme válečné násilí a tak jak se zobrazuje často v dnešní době je **zábavou, vypadá dobře, je hrdinské, plyne z něj skóre**
 - Deník oproti tomu říká o násilí: **Nechci, aby se dělo! Chci se mu vyhnout! Chci mu utéct!**

- Možná tohle trochu víc řekne klukům – video ze hry, ale **není myšleno proti hrám (sám hraju)**
 - **Videoukázka hry** (*headshot, one shot kill* – **realita**: smrt, ztráta života, člena rodiny)
 - **odkaz na video na youtube**↓:

SILLY GOOSE. Call of Duty: Modern Warfare 3 No Scope Sniper Montage by SillyGoose. In: Youtube [online]. Zveřejněno 16. 11. 2011. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=vdZfGMV7FNI>.
- Nechci vůbec říct, že hry a filmy jsou špatné – **je třeba uvědomovat si rozdíl s realitou**
- **Sheila Allan**: Vnímání násilí v realitě? (Válka byla i v Singapuru!) **str. 127**
- **Inge Pollak**: kdy, kde a jak prožila válku, věk, národnost
 - **Židé, co to znamená? Co znamenalo být Židem za 2. sv. války?** **str.101 – 102**
 - **emigrace – za hodně peněz mohli poslat své dítě rodině v zahraničí, kde bylo v bezpečí**
 - **Kindertransport** **str. 100** ▪ **vytržení - opuštění domova, přátel, rodiny, jazyka**
 - **Neuvědomění si** (jízda k babičce na 3 týdny) **X navždy**
 - **Aktivita – balení věcí** (balení pro jednoho člověka; za předpokladu, že nevíme, co ho čeká): Balení do emigrace pomocí žetonů s vyobrazením věcí a jejich hmotnosti, v malých skupinách vybírají, co vzít, diskutují, sčítají kalkulačkou - limit kufru 15 kg
 - **Reflexe: Bylo těžké dodržet limit? Když jedete na tábor, máte toho víc? Mají někteří něco, co si myslí, že jiní ne?**
 - Inge zůstala ve VB, kde se vdala a žila až do své smrti
- **Clara Schwarz**: kdy, kde a jak prožila válku, věk, národnost – **svědek a oběť holokaustu (vysvětlit termín)**
 - Likvidační skupiny v čele s gestapem postupně vyvraždilily téměř všechny židovské obyvatele města
 - **jak přežila?**
 - **Skryla se. Kde se mohla ukrýt?** **str. 162, 163**
 - **165 aktivita zmenšení životního prostoru** - obkroužit skupinu 10 - 12 dětí lanem – je-li jich víc, vytvořit osmičku a rozdělit je na 2 skupiny – prostor zmenšit, aby se shlukly těsněji (nepohodlí)
 - **167 aktivita voda** – v misce demonstrovat 2 šálky vody (podle deníku), nechat skupinu v malém prostoru, ať si miskou s vodou předá nad hlavou tak, aby ji každý měl chvíli v ruce
 - **169, 171 aktivita obsazení domu nacisty** – musíme být potichu – děti si musí předat list novin tak, aby se ho každý dotkl, ale všichni přitom zůstali v naprostém tichu
 - **Happy end - Clara Schwarz** je nyní **Clarou Kramer** – založila v USA Ústav pro výzkum holokaustu, má 5 vnoučat
- **Umlčené hlasy - připomenutí a doporučení knihy** (v denících i aktuální téma: **palestinsko-izraelský konflikt** očima dětí z obou stran)
- **odkazy na literaturu**
 - *Deník Anny F.* – (knihy, audiobook, komiksově zprac. i film) ; *Sofiina tajná válka* ; Eva Rodenová: *Bylo mi 15*
 - Dát učiteli seznam dalších deníků
- **zvuky války**
 - „*zavřete oči a představte si, že jste na nějakém bezpečném, důvěrně známém místě (třeba doma)*“
 - **spustit zvuky války (odkaz na zvuk na youtube**↓):
 - PUMA SOCAT. [HD] [STEREO] War Ambient Sounds. In: Youtube [online]. Zveřejněno 5. 03. 2011. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=TVkqVIQ-8ZM>.
- **Reflexe**
 - Dotazy:
 - **Dovedli jste si díky některé části programu trochu lépe představit, jak se žije za války?**
 - **Která z aktivit se vám nejvíc líbila?**
 - **Máte někdy strach, např. při sledování zpráv, že by se válka mohla dostat k nám?**
 - **Je něco, na co byste se mě chtěli zeptat? Cokoli mi k besedě říct?**
 - **Bylo vám něco nepříjemné?**
 - **Pochválit a poděkovat**